

Syötteen vesi- ja viemärlaitoksen taksojen muutos

YHTV 21.09.2022 § 64
1126/00.01.00.00.10/2022

Valmistelija

Tekninen johtaja Janne Karhu, 040 544 3219
Vesilaitoksen johtaja Juho Niemelä

Syötteen vesi- ja viemärlaitos vastaa Syötteen matkailualueen vesihuollosta. Vesilaitoksen asiakasmäärä on noin 800 ja viemärlaitoksen noin 860. Vuosittain laskutettavat vesi- ja jätevesimäärät ovat kumpikin vajaa 50 000m³.

Viimeaikojen voimakas uudisrakentaminen Syötteellä on lisännyt liittyjiä sekä kasvattanut vedenkäyttöä sekä puhdistettavan jäteveden määrää. Tulojen lisääntymisen lisäksi myös investointitarve ja päivittäinen rakentajapalvelu sekä käyttökustannukset ovat nousseet.

Viime vuosina toimintaa on kehitetty monipuolisesti ja Pudasjärven kaupunki on investoinut Syötteen vesi- ja viemärlaitoksen kehittämiseen mm. saneeraamalla puhdistamo, uudistamalla pumppaamoiden automaatiota sekä rakentamalla käyttöhuippuja tasoittavaa tasausallasta. Kaikkia investointeja ei ole voitu toteuttaa vesilaitoksen omalla tulorahoituksella. Vuodesta 2018 lähtien laitoksen käyttötalouden tulos on ollut positiivinen, toimintakatteen ollessa vuoden 2020 tilinpäätöksessä 126 589€ ja vuoden 2021 tilinpäätöksessä 381 592€. Toimintakatteen paraneminen on paljolti aiheutunut uusista liittymistä kertyneistä liittymistuloista, jotka voidaan mieltää takaisinmaksuna aikaisemmin tehdyistä investoinneista.

Seuraavassa referoitu Vesilaitosyhdistyksen, vesihuoltolaitoksen maksuja koskevaa ohjeistusta julkaisusarja 67.

Vesihuoltolaissa (119/2001) säädetään vesihuoltolaitosten maksuista. Vesihuoltolakia muutettiin vuonna 2014 (laki vesihuoltolain muuttamisesta 681/2014). Muutoksen tavoitteena on varmistaa turvallisten ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus, sekä parantaa hulevesien hallintaa. Vesihuoltolaitosten maksujen osalta merkittävimmät muutokset ovat korostus investointien rahoittamisesta vesimaksuilla kerätyillä varoilla (18 §), sekä aikaisempaa voimakkaampi painotus muiden kuin käyttömaksujen asettamisesta erisuuriksi alueilla, joilla palvelujen tuottamisen kustannukset poikkeavat toisistaan (19 §). (Vesihuoltolakiopas, 2015).

Kunnallisen vesihuoltolaitoksen hinnoittelusta päättää kunnan johtosäännössä määrätty toimielin. Kuntalain (410/2015) 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston on kuitenkin määrättävä kunnallisen laitoksen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Hinnoittelua ohjaa myös omistajan tuloutuspolitiikka, joka asettaa tavoitteet laitoksen taloudelliselle tulokselle vaikuttaen sitä kautta maksujen tasoon.

Vesihuoltopalvelujen hinnoittelua ohjaavat yleisperiaatteet tulevat lainsäädännöstä, pääasiassa vesihuoltolaista ja kilpailulaista.

Vesihuoltopalvelujen yleiset hinnoitteluperiaatteet:

- Kustannusvastaavuus
- Kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle
- Maksuperusteiden läpinäkyvyys
- Maksujen kohtuullisuus ja tasapuolisuus
- Ohjausperiaate
- Maksujen ymmärrettävyys
- Maksujen ennakoitavuus

Vesihuoltolain 18 §:n mukaan vesihuollon ja huleveden viemäröinnin maksujen tulee olla sellaiset, että niillä katetaan vesihuoltolaitoksen kustannukset sekä uus- ja korvausinvestoinnit. Kustannusvastaavuus periaatteen keskeinen tavoite on turvata vesilaitoksen taloudelliset toimintaedellytykset niin lyhyellä kuin pitkällä tähtäimellä.

Kustannusvastaavuus tarkoittaa että lyhyen tähtäimen näkökulmasta laki edellyttää maksutasoa, joka on riittävä kattamaan kaikki vesihuoltopalvelujen tuottamisen vuosittaiset kustannukset. Pitkän tähtäimen toimintaedellytysten näkökulmasta oleellista on käyttöömaisuuden kunnosta huolehtiminen riittävän investointitason kautta.

Syötteen jätevedenpuhdistamon uudistaminen on välttämätön lähitulevaisuuden investointi. Vesihuoltolain mukaan taksojen tason tulee peilautua laitoksen pitkän tähtäimen investointitarpeiden ja kunnossapidon tason kustannuksiin.

Vesihuoltolain 18 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen perimiin maksuihin saa sisällyä enintään kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.

Vaikka vesihuoltolaitostoiminnan keskeiset tavoitteet ovat ei-taloudelliset, kohtuullisen tuoton tarjoaminen on välttämätöntä toiminnan tarvitseman rahoituksen varmistamiseksi.

Vesihuoltolain 18 § edellyttää maksuilta kohtuullisuutta ja tasapuolisuutta. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota vesihuollon eri maksuista muodostuvaan kokonaisuuteen. Tasapuolisuuden vaatimus tarkoittaa, että eri asiakkaita, asiakasryhmiä tai kunnan eri alueita ei perusteettomasti aseteta toisistaan poikkeavaan asemaan. Tehdyn taksatarkastelun perusteella voidaan todeta että Syötteen laitoksen jäteveden perusmaksu on alueellista keskiarvoa merkittävästi alhaisempi ja toisaalta jäteveden käyttömaksu on alueellista keskiarvoa merkittävästi korkeampi. Käytännössä tämä tarkoittaa että maksupaine kohdistuu erityisesti tasaisesti enemmän vettä käyttäville vakituisille asukkaille. Taksavertailu on esitetty kokousasian oheismateriaalina.

Syötteen laitoksen taksat on hyväksytty viimeksi 1.1.2019. Toimintaympäristö on muutoksessa ja edellyttää muutoksia hinnastoon.

Periaatteita hinnaston muutokseen:

- Kaikkia liittyjiä palvelevia investointeja varten ei kerätä erillistä kertaluontoista maksua, vaan niiden kustannukset katetaan kaikilta liittyjiltä perittävillä perus- ja käyttömaksuilla poistojen kautta.
- Tuloslaskelman menoerät katetaan vuosittaisilla jatkuvilla maksuilla, eli perus- ja käyttömaksuilla.
- suositus on, että tulevaisuudessa vesihuoltolaitokset keräisivät 50 % tuloistaan perusmaksulla ja 50 % käyttömaksulla. 50/50 suhde säilyttää riittävän kannustimen vastuulliselle vedenkäytölle, mutta heijastaa nykyistä paremmin vesihuollon kustannusrakennetta ja rahoitustarpeita

50/50 suhteeseen ei ole tarkoituksenmukaista siirtyä kerralla, vaan muutos tulee toteuttaa vaiheittain kohtuullisella aikajänteellä. Maksurakennetta voidaan säätää kohti tavoitetasoa esimerkiksi hinnaston normaalien tarkistusten yhteydessä. Maksurakenteen muuttaminen ei itsessään saa vaikuttaa asiakkaalta perittävien vesimaksujen kokonaistason mutta tulevilla investointitarpeilla on todennäköisesti kokonaistason korottava vaikutus.

Teknisen johtajan esitys

Käydään keskustelua taksojen määräytymisen perusteista ja tavoiteaikataulusta.

Yhteisövaliokunnan ohjausesitys

Kuultiin esittely ja käytiin keskustelua. Ohjausesityksenään yhteisövaliokunta toteaa, että maksurakennetta on syytä säätää kohti yleisesti hyväksikätsottua tavoitetasoa ja kaikkien käyttäjien tasapuolisuutta, kohtuullisessa ajassa, hinnaston normaalien tarkistusten yhteydessä ja varautua samalla tuleviin investointeihin.